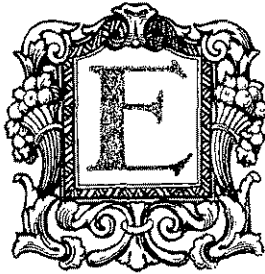

PINTURA A LA GASEOSA

EN Fortuny—el que més tard havia d'ésser el gran Fortuny, una de les més llegendàries glòries de l'Art espanyol—i son condeixeble i amic inseparable En Tapiró, molt joves llavors, obtingueren aquell estiu permís per a passar

les llargues hores caniculars de les vacances, tancats en la Catedral de Barcelona i pintar al seu gust, en tant que la Santa Basílica, descansant de son paper de *casa de Déu*, sembla dormir la migdiada.

L'artista que no ha tingut la ditxa d'aconseguir aquest permís, de trobar-se sol, amo absolut d'aquell sublim bosc de pedra tot misteri i recolliment, tot perfumat d'encens i santedat, il·luminat pels multicolors raigs del sol que es filtren a través d'aquelles meravelles de color anomenades vulgarment vidrieres; l'artista que no ha tingut aquesta ditxa, repetit, desconeix el més gran dels goigs estètics, un d'aquests goigs que aclaparen, que produeixen una voluptuositat dolorosa, un malestar beatífic, comparable sols a la sensació d'asfíxia que causa l'excés d'oxigen en les grans selves.

En Fortuny i En Tapiró, com a veritables artistes que eren, sentiren fonament aquest goig, passaren per totes aquestes emocions, i dominat per fi el pasme artístic dels primers moments, sobrevingué naturalment la reacció artística, la febre de producció, i després d'elegir, no sense molts dubtes i discussions, un bon punt de vista, desembutxacà cadascú el seu àlbum i la seva capça de colors a l'aiguada i començaren a treballar, entre exclamacions d'entusiasme i admiració, proferides en veu baixa *per respecte a la santedat del temple, com diuen les esqueles mortuòries*.

Però no per ésser artista deix l'artista d'ésser home, i la calor no respecta res, ni les Catedrals.

«Uff, exclamà, de sobte, En Tapiró. Aquí un s'hi ofega.

(Pausa.)

Què et sembla si ens hi poséssim en mànegues de camisa?

—Home!...

—Què diable! qui ens ha de veure?

—Sí, però...

—Però, què? No som pas a missa ara; som davant d'un model... arqueològic. Així que sentim que s'acosta l'escarceller, vull dir, el sagristà, que prou se fa sentir de lluny amb el seu manyoc de claus, ens tornem a vestir i llestos... *Au, a fora les americanes!*»

Així va fer-se, i continuaren els pinzells anant i venint damunt dels àlbums, encara que menys febrilment que al principi.

—Uff, tornà a exclamar En Tapiró, després d'una llarga pausa.—Quina set! Se m'enganxa la llengua al paladar!... De bona gana em beuria l'aigua amb qué pinto, amb tot l'*arc iris* que hi ha deixatat.

(Pausa.)

«Vaja, és impossible treballar amb aquest foc a la gola... Ves quin sarcasme! morir-se de set pintant a l'aiguada i rodejats de piques d'aigua beneita!... Ara comprenc lo que han de patir els naufrags quan moren de set en ple oceà. Demà prendrem les nostres precaucions.»

I les van pendre, en efecte. Als trastes indispensables pel treball hi afegí cada artista una ampolla de gaseosa, que cuidadosament amagada a l'infern de l'americana, introduïren a tall de contrabandistes en el sagrat recinte.

A mitja sessió, quan la xafogor pròpia de l'hora meridiana, el cant d'una cigala ensopida entre els tarongers del claustre i la natural deixadesa filla de l'estació, començaren a fer-los-hi sentir aquesta irresistible sensació que anomenem *nyonya* i que tant s'assembla a l'embrutiment, els nostres pintors acudiren joiosos a les gaseoses que havien dipositat en un lloc fresc.

«Quina gran pensada havem tingut! — exclamà En Tapiró amb voluptuositat.

—Però ten compte, eh?... Ves que no ens sentin els monjos que deuen estar fent la bacaineta al damunt del claustre.

—Fuig, home! Ja ens donarem ànsia de què no se n'enterin!»

Malgrat totes les ànsies, saltà el tap amb un estrèpit formidable, irreverent, que féu tremolar aquelles sonores voltes, i que semblaren contestar amb un murmurí d'indignació, un *anathema sit* que s'esvaní en terrorífiques ressonàncies.

En Fortuny no pogué resistir la temptació i des-tapà també la seva gaseosa. Una altra detonació, més formidable encara que la primera, féu retrunyir novament l'augusta Bassílica, la qual tremolava encara quan aparegué el sagristà furios, descompost i cridant com un esperitat :

«Profanació! Sacrilegi! Vostès precten venir a pintar per entregar-se a xefles escandaloses! Surtin immediatament! Vaig a donar-ne part... Vaig a donar-ne part!»

En Fortuny estava aterrat. En Tapiró no les tenia totes, però, fent el cor fort, intentà un cop d'audàcia.

«Però home de Déu, quina mosca l'ha picat? Què fém, doncs, sinó pintar? Quines xefles són aquestes de què parla?

—I aquestes ampolles de gaseosa?

—I bé... ¡precisament! Són ampolles de gaseosa.

—Vostès s'han figurat que això és una cantina?

—I vostè s'ha figurat que ens servim d'això per a beure?

—Doncs per què?

—Per a pintar.

—Per a... Miri que té...!

—Però, és possible que tot un sagristà de la Catedral de Barcelona sia tan profà en coses d'Art que ignori aquestes coses? Vostè no sap que hi ha pintura a l'aiguada, pintura a la *gouache* i pintura a la *gaseosa*?... Aquest és el procediment més modern, el que dóna més frescor de colorit... i és el que usem nosaltres. I sinó, vegi.»

I ficant tan tranquil·lament el pinzell a l'ampolla i remenant-lo amb llestesa en el líquid que hi quedava, se posà a pintar llançant esbufecs de satisfacció.

«Ho veu?—deia sense dignar-se sisquera girar la vista a son interlocutor.—Veiam si amb aigua clara pot obtenir-se aquesta transparència, aquesta diafanitat, aquesta... *frescura*...»

En Fortuny havia imitat son exemple. El sagristà els mirava pintar amb un pam de boca oberta; i, no trobant argument per a oposar a tanta *frescura* tombà l'espatlla i s'entornà botzinant, no convençut, però convençut.

De totes maneres, ni En Fortuny ni En Tapiró van tornar mai més a pintar a la *gaseosa*.

Déu sap lo que l'Art hi haurà degut perdre!

APELES MESTRES

NIT D'HIVERN

La nit és fosca... Dalt als terrats

hi guspiregen els ulls dels gats.

No's veu que brilli ni un sol estel.

La terra es negra... negre es el cel.

El vent udola, i fa un xiulet.

Els gats s'amaguen sentint el fret.

Les fulles seques fan ball rodó.

La nit es fosca... quasi fa pô.

JOSEP M.ª GAUSSET I OLIVA